

Un apassionat del terror genuí viscut per mitjà del cinema. Heus ací Jaume Balagueró, un director que es veu a si mateix com algú que frueix espantant la gent. El seu darrer film, '[REC]', proposa un nou desafiament: aterrir l'espectador en directe, en temps real.

“L'espectador actual és més difícil d'espantar perquè no és innocent”

Jaume Balagueró (Lleida, 1968) és un dels directors amb més projecció internacional del panorama cinematogràfic català i espanyol. Després de l'èxit d'*Els sense nom*, Balagueró ha pogut anar treballant cada vegada més amb vista a un mercat mundial. D'aquí ve que, per a l'elaboració de *Darkness* i *Fràgiles*, el segon i el tercer llargs-metratges, pogués comptar amb intèrprets de la talla i el renom de Lena Olin, Giancarlo Giannini i Anna Paquin. *[REC]* és el seu darrer film, que ha codirigit amb Paco Plaza (València, 1973), i que promet les mateixes emocions fortes i inquietants a què estan acostumats els seus seguidors. Es va estrenar el 23 de novembre.

—A *Els sense nom* era una secta. A *Darkness*, una secta i un fantasma. A *Fràgiles*, un fantasma. Què espantarà l'espectador de *[REC]*?

—De *REC*, allò que realment farà por a l'espectador és el llenguatge que hem utilitzat per contar la història. La història de *[REC]* és explicada en temps real i en directe. Tot allò que l'espectador viurà, per tant, ho sentirà com si ell mateix fos dins la història. D'aquí ve el terror. Del fet que l'espectador formi part del terror.

—També hi haurà elements argumentals terrífics?

—Sí. L'element central de la història

és una infecció que fa que la gent es torni extremadament violenta. A banda d'això, hi ha més elements de terror. Però no es poden revelar.

—Com se us va ocórrer la idea de contar la història en temps real? M'imagino que, tant per logística com per qüestions purament creatives, això fa canviar molt la manera d'encarar un rodatge.

—Tot va sorgir d'una conversa entre Paco Plaza i jo. Cercàvem una idea que ens permetés de filmar una pel·lícula que fes por de veritat. Que fes que l'espectador sentís el terror d'una manera directa, sense intermediaris. La millor manera, vam decidir, era utilitzar el llenguatge propi de la televisió. Un llenguatge al qual tothom està acostumat, que troba molt familiar. Això fa que l'espectador senti que no tan sols veu una pel·lícula, sinó que la pel·lícula passa al seu voltant.

—Quines dificultats afegides heu tingut, havent rodat així?

—Aparentment, semblarà la pel·lícula més senzilla de totes les que he fet, però en realitat és la més complexa. Perquè conservar una narrativa eficaç i en tensió ens obligava a tenir-ho tot molt planificat. Pensa que tot es veu per mitjà d'una càmera que improvisa constantment, que és al centre de l'acció i que reacciona a tot allò que passa. A més, els actors desconeixien el guió. Per tant, havien d'actuar segons allò

que els anava passant. A tot això, hi has d'afegir tot l'equip que anava al darrere de la càmera i dels actors, que no podien aparèixer a la pantalla, la qual cosa els obligava a estar sempre atents perquè, en qualsevol moment, la càmera podia fer un gir de 360 graus. I, a més, amb plans que poden arribar a durar fins a 25 minuts, amb canvis de decorats, des de l'interior d'un camió de bombers fins a l'àtic d'un bloc de pisos, i amb sorpreses, efectes especials, tràfec i violència.

—Potser és el film més realista de tots els que heu fet?

—Per estil, és el més realista. Però la història té elements sobrenaturals. És a dir, *[REC]* és una pel·lícula de terror total, genuí. En canvi, és contada amb un llenguatge de directe, televisiu, hiperrealista. I aquest contrast és el que dóna força al film.

—Quins referents explícits teníeu, en fer la pel·lícula?

—Molts, molts. Des d'*Holocausto canibal* fins a *La muerte en directo*, de Bertrand Tavernier. Però el nostre referent principal provenia del món de la televisió. Perquè volíem contar una història molt cinematogràfica, però amb l'estil i els elements de la tele. La manera que té la televisió d'explicar i de mostrar les històries provoca una intranquil·litat especial a l'espectador.

—A l'espectador actual, tan avesat a tota mena d'impressions, què li continua fent por? Les mateixes coses de sempre? O ja no és tan ingenu?

—Penso que ha canviat bastant. No tan sols perquè l'espectador actual està avesat a tot, sinó també perquè està molt avançat en tècniques narratives i mediàtiques. Fins i tot és un espectador que, gràcies a internet i al YouTube, s'ha acostumat a produir ell mateix elements àudio-visuals que són mundialment difosos. L'espectador ac-

Jaume Balagueró considera que tots els seus films portanyen al cinema català.

tual és més difícil d'espantar perquè no és innocent. Això fa que hagi de donar moltes voltes a una idea o a un tema per trobar-hi el caire més inquietant. A més a més, el terror no és mai genèric. Sempre és concret.

—**Canvia molt la manera de treballar i el resultat final d'una obra, pel fet de codirigir-la?**

—Sí, molt. De fet, jo crec que una pel·lícula no es pot codirigir, perquè cada una és la visió íntima i personal del seu director, que ha de prendre unes decisions que no són compatibles amb les de ningú. A *[REC]* la feina conjunta ha estat possible perquè es tractava de posar una càmera i una reportera en una situació i deixar que ells fessin un reportatge d'allò que passava, un reportatge que, després, nosaltres dos anàvem manipulant i reconduint.

—**Molta gent pensa que el cinema de terror és només cinema de gènere. Però, pel que dieu, creieu que el cinema de terror pot ser molt personal, i pot ser íntim, propi, oi?**

—Evidentment. Tots els meus films

són personals. No solament pel terror, sinó per les històries i els personatges. Ara bé: si jo faig cinema de terror és per afecció, per uns motius lúdics, no pas perquè expressi la por que he passat a la meua vida, que no n'he passat, sinó tot al contrari. Jo m'hi diverteixo molt, espantant la gent.

—**La majoria dels protagonistes de les vostres pel·lícules són dones i nens. Per què?**

—Perquè són just al centre dels temes que m'apassionen: la maternitat; l'horror que significa perdre una filla; la desintegració d'una família; la figura de la dona que es destrueix i es reconstrueix com a heroïna; aquesta barreja, molt femenina, de vulnerabilitat i de fúria...

—**Vau estudiar periodisme. Com arribàreu a ésser director de cinema?**

—Penso que pot resultar bo estudiar en una escola de cinema, però l'única manera d'arribar a ésser director és, primer, veient moltes pel·lícules, i, segon, tenint unes ganes incommensurables de contar històries.

—**Què li fa por a Jaume Balagueró?**

A mi, sobretot, m'espanten les coses més properes i reals. La violència, justificada o injustificada. O que prenguin mal aquells qui estimo. Pot semblar una mica cursi, però això és el que m'aterreix.

—**El cinema català: és un tema per a una pel·lícula de terror o per a un melodrama?**

—Primer de tot, hauríem de posar-nos d'acord sobre què és cinema català. Per a mi, qualsevol definició que en fem pot estar bé. Algú dirà que és el cinema parlat en català; algú altre dirà que és el cinema fet aquí; algú altre dirà que és el cinema fet per catalans. Jo crec que el cinema català és el cinema fet per una productora catalana, amb diners catalans, i amb alguns professionals catalans. En aquest sentit, jo crec que totes les meves pel·lícules són catalanes, encara que cap no sigui rodada en català. Però és que moltes no són ni tan sols rodades en espanyol.

Pere Antoni Pons